

21. 9. 2023

Veźměte, prosĭme, na vědomĭ, Źe text ělĀnku odpovĭdĀ platně prĀvnĭ ůpravě ke dni publikace.

Whistleblowing prakticky - implementace vnitřního oznamovacího systému

ZÁkon ě. [171/2023](#) Sb., o ochraně oznamovatelů (dĀle jen „ZÁkon“), nabyl ůčinnosti dne 1. 8. 2023 a pŕinesl do ěeskěho prĀvnĭho řĀdu institucionĀlnĭ ochranu oznamovatelů. PŕinĀšíme souhrn praktickěch rad a doporuěenĭ pro implementaci vnitřního oznamovacího systému v organizaci.

Tento ělĀnek je dalším ělĀnkem v sěrii věnovaně ochraně oznamovatelů v ěeskě republice, kterě mŕžete sledovat >>> [zde](#).

Povinně subjekty

Vybraně povinně subjekty majĭ povinnost mĭt zavedenĕ ůčinnĕ vnitřnĭ oznamovacĭ systém jĭž od 1. 8. 2023, pŕĭčemŹ některě z povinněch subjektů zaměstnĀvajĭcĭch ke dni nabytĭ ůčinnosti ZÁkona od 50 do 250 zaměstnanců majĭ lhůtu delší a povinnost zavedenĭ vnitřního oznamovacího systému se jich tĕkĀ aŹ od 15. 12. 2023.

Mezi povinně subjekty podlěhajĭcĭ ůčinnosti bez ohledu na poěet zaměstnanců se řĀdĭ mj. takě osoby, kterě pŕsobĭ v oblasti podnikĀnĭ na kapitĀlověm trhu, pojišťovnictvĭ, osoby povinně dle zĀkona o některĕch opatŕenĭch proti legalizaci vĕnosů z trestně ěinnosti a financovĀnĭ terorismu, investĭěnĭ spoleěnosti, fondy ěi jině ZÁkonem specifikovaně osoby a obce s vĭce jak 10.000 obyvateli.

Proces zavedenĭ vnitřního oznamovacího systému

Zavedenĭ vnitřního oznamovacího systému s sebou nutně nese urěitou mĭru dedikace vybraněch zaměstnanců organizace, jeŹ systém zavĀdĭ.

Doporuěujeme se zaměřit zejměna na nĀsledujĭcĭch ťest oblastĭ:

1. Volba forem oznĀmenĭ a řěšenĭ oznamovacího systému
2. Urěenĭ pŕslušně osoby
3. Internĭ dokumentace - směrnice a vzory
4. Revize aktuĀlnĭ dokumentace
5. Komunikace navenek
6. Internĭ propagace

Volba forem oznĀmenĭ a řěšenĭ oznamovacího systému

ZÁkon umoŹňuje oznamovatelům podĀvat svĀ oznĀmenĭ ůstně nebo pĭsemně. Pĭsemně oznĀmenĭ je moŹně ůěinit jak elektronicky, tak fyzicky. ůstnĭ oznĀmenĭ mŕže oznamovatel podat osobně nebo telefonickĕm rozhovorem s pŕslušnĕ osobou ěi zaslĀnĭm hlasově zprĀvy. DŕleŹitě je věnovat pozornost zvolenĕmu technickĕmu řěšenĭ oznamovacího systému a jednotlivěch cest pŕjĭmĀnĭ oznĀmenĭ.

V pŕĭpadě ůstnĭho oznĀmenĭ bude mĭt pŕslušnĀ osoba povinnost poŕĭdit zĀznam oznĀmenĭ, zvukovou nahrĀvku ěi jejĭ pŕepis k zachovĀnĭ transparentnosti a moŹnosti evidence. PŕslušnĀ osoba vŖak nesmĭ bez souhlasu oznamovatele poŕĭdit zvukovou nahrĀvku a pokud jĭ nebude souhlas ůdělen, musĭ zajistit sepsĀnĭ zĀnamu o podanĕm oznĀmenĭ s nĀleŹitostmi protokolu podle § 18 odst. 2 zĀkona ě. [500/2004](#) Sb., sprĀvnĭ řĀd, ve zněnĭ pozdějšĭch pŕedpisů.

Oznamovatel mĀ dĀle prĀvo se k vyhotovenĕmu pŕepisu ěi zĀnamu vyjĀdŕit a pokud takově vyjĀdŕěnĭ ůěinĭ musĭ bĭt pŕiloŹeno k samotnĕmu pŕepisu ěi zĀnamu. Navĭc pokud oznamovatel

požádá o osobní přijetí oznámení příslušnou osobou, musí dle Zákona k setkání dojít nejpozději do 14 dnů, a i v takovém případě je třeba chránit totožnost oznamovatele a vhodně zvolit místo a čas setkání.

V každém případě doporučujeme organizacím přijmout moderní komplexní technické řešení, které ideálně v jednom nástroji kombinuje veškeré možnosti forem oznámení a které současně bude dávat dostatečné bezpečnostní záruky správy dat a informací, jako je například řešení NNTB od FaceUp Technology (www.nntb.cz/).

Určení příslušné osoby

Povinný subjekt je povinen určit příslušnou osobu, kterou bude fyzická, bezúhonná, zletilá a plně svéprávná osoba. Důležitým kritériem je zejména důvěryhodnost dané osoby, a přestože není Zákonem kladen žádný požadavek na kvalifikaci příslušné osoby, je vhodné určit takovou osobu, která bude schopna posoudit řádně důvodnost oznámení a navrhnout případné opatření k nápravě nebo předejití protiprávnímu stavu.

Povinná osoba nesmí být za řádný výkon své funkce postihována a mezi její povinnosti patří zejména:

- přijímat a posuzovat důvodnost oznámení;
- navrhnout případná opatření k nápravě nebo předejití protiprávnímu stavu;
- zachovávat mlčenlivost a postupovat při výkonu své činnosti nestranně;
- plnit pokyny povinného subjektu, ledaže ohrožují nebo maří výkon činnosti.

Za účelem dosažení řádného fungování vnitřního oznamovacího systému, zejména v případě střetu zájmu, pracovní indispozici aj., je vhodné jít cestou určení více příslušných osob, a to nejlépe kombinací z řad zaměstnanců a externích osob, které se na problematiku ochrany oznamovatelů specializují a znamenají tak pro povinný subjekt menší administrativní zátěž. Nejvhodnější kombinací jsou pak alespoň dvě příslušné osoby, a to jedna interní a druhá externí.

Povinný subjekt je dále povinen provést dostatečné poučení o právech a povinnostech příslušné osoby, o kterém bude vyhotoven záznam. Obecně je doporučováno zajistit pro příslušné osoby školení s odborníky, aby nedocházelo k nesprávnému výkonu funkce a následným postihům.

Interní dokumentace

Správné fungování vnitřního oznamovacího systému je možné v případě implementace vhodných vnitřních předpisů stanovujících pravidla chování v situacích předvídaných Zákonem.

Primárním dokumentem je pak nutně vnitřní předpis, který stanoví pravidla chování k naplnění povinností dle Zákona. Jeho struktura by pak měla být alespoň následující:

- podávání oznámení;
- přijímání oznámení;
- posuzování oznámení;
- řešení oznámení a nápravná opatření;
- evidence a archivace.

Další důležitou dokumentací je pak informační dokumentace, prostřednictvím které jsou poskytovány nutné informace zaměstnancům a potenciálním oznamovatelům o procesu řešení oznámení.

Zejména povinným subjektům s větším počtem zaměstnanců celý proces implementace a následného používání vnitřního oznamovacího systému usnadní včasná příprava vzorů formulářů, odpovědí, zápisů a záznamů, čímž bude činnost příslušné osoby efektivnější a méně administrativně náročná.

V neposlední řadě je třeba nezapomínat na nutnou dokumentaci ke zpracování osobních údajů při řešení oznámení a vedení vnitřního oznamovacího systému.

Revize aktuální dokumentace

Ochrana oznamovatelů si žádá vedle vytvoření nové interní dokumentace věnující se této problematice aktualizaci dokumentace stávající.

Revizí, aby nedocházelo ke sporným situacím, by měly především projít například:

- pracovní řád;
- organizační struktura;
- archivační a skartační řád, který musí být upraven s ohledem na povinnou evidenci oznámení;
- dokumentace k ochraně osobních údajů;
- vnitřní vyšetřovací procesy;
- stávající etické či jiné linky; nebo
- pracovněprávní dokumentace.

Komunikace navenek

Povinné subjekty mají ze zákona informační povinnost, kterou naplní uveřejněním příslušných informací způsobem umožňujícím dálkový přístup tak, aby měli potenciální oznamovatelé možnost opakovaného a snadného přístupu.

Povinný subjekt zajistí uveřejnění k následujícím informacím o:

1. způsobu podávání oznámení včetně například návodného popisu postupu v rámci zřízeného vnitřního oznamovacího systému, ale také upozorní potenciálního oznamovatele na možnost podání oznámení vnějším oznamovacím systémem při Ministerstvu spravedlnosti ČR;
2. označení příslušné osoby či osob, a to včetně kontaktních informací prostřednictvím kterých se s příslušnou osobou může v souvislosti s řešením problematiky ochrany oznamovatelů kdokoliv spojit; a
3. stanovisku povinného subjektu k možnosti vyloučení přijímání oznámení od osob povolených Zákonem, zejména se jedná o osoby samostatně výdělečně činné a zaměstnance dodavatelů povinného subjektu.

Uveřejnění povinným subjektem může mít různou formu, avšak nejčastěji se bude jednat o informování na internetových stránkách povinného subjektu. Vedle této formy může povinný subjekt zvolit jiné řešení, jako je intranet nebo jiný informační systém.

Interní propagace

K zajištění správného a účinného fungování celého procesu podávání oznámení, respektive vnitřního oznamovacího systému je třeba součinnosti oznamovatelů, tedy zejména zaměstnanců, což pro organizace znamená jejich dostatečné informování a vzdělávání.

Vhodným začátkem je úvodní školení relevantních osob a jakákoliv jiná forma seznámení se s tématem ochrany oznamovatelů všemi zaměstnanci, potenciálními oznamovateli nebo dotčenými osobami.

Je možné využít video návody, informativní e-maily nebo shrnující dokumenty, avšak vždy je dobré pamatovat, aby byly pro zaměstnance snadno přístupné a uživatelsky přívětivé, čímž bude docíleno řádné interní propagace a tím pádem nutně i efektivního fungování vnitřního oznamovacího systému.

Možné dopady nezavedení souladu

Implementace vnitřních oznamovacích systémů je klíčem k dosažení souladu se Zákonem a také vyhnutí se možným negativním dopadům.

Nezavedení řádného a propagovaného vnitřního oznamovacího systému může vést oznamovatele k tomu, že své oznámení učiní prostřednictvím tzv. vnějšího oznamovacího systému, který provozuje Ministerstvo spravedlnosti. V krajním případě pak může dojít i k uveřejnění oznámení (publikaci veřejně) se zachováním ochrany oznamovatele.

Organizaci hrozí také reputační a hodnotové riziko, kdy nesoulad se Zákonem může znamenat snížení hodnoty organizace, poškození důvěry zaměstnanců a nevědomost o interních problémech organizace.

Krajně pak může organizace dostat i pokuty až do výše 1.000.000,- Kč, které mohou po kontrole Ministerstvem spravedlnosti či inspekcí práce následovat.

Závěr

S ohledem na výše uvedené je nutné a vhodné jednat rychle a problematice ochrany oznamovatelů věnovat patřičnou pozornost a v případě, že je vaše organizace povinnou osobou podle Zákona, zavést vnitřní oznamovací systém.

Mgr. Jakub Málek,
managing partner

Mgr. Tomáš Maux,
advokátní koncipient

Tereza Benešová,
právní asistentka

[PEYTON legal advokátní kancelář s.r.o.](#)

Futurama Business Park
Sokolovská 668/136d
186 00 Praha 8 - Karlín

Tel.: +420 227 629 700

E-mail: info@plegal.cz

Další články:

- [Posouzení shody dle AI Act - zkušenosti z praxe](#)
- [Začínají soudy zohledňovat náklady podnikatelů při plnění právních povinností v oblasti e-commerce?](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 35: Ručení za dluhy z podnikání u OSVČ a s.r.o.](#)
- [Bezpilotní systémy vlastní konstrukce v kategorii Specific: regulační požadavky a praktické aspekty](#)
- [Nefungující rozsah péče o dítě. Cesta přes využití terapie a dalších opatření podle ustanovení § 503 zákona o zvláštních řízeních soudních](#)
- [De iure traktor, de facto nákladní vozidlo, už ne tolik výhodná dualita](#)
- [Digitální důkazy z webu v soudním řízení: jak doložit, co bylo online zveřejněno?](#)
- [Pokuta 32 mil. EUR pro Dacia/Renault - evropské soutěžní úřady tvrdě došlapují na no-poaching. Měla by Vaše společnost být na pozoru?](#)
- [Rozdělení společného jmění manželů v případech výdělečné činnosti pouze jednoho z manželů](#)
- [Oběť znásilnění má nárok na peněžitou satisfakci](#)
- [Digitalizace AML povinností: jak technologie mění plnění povinností pro tisíce povinných osob](#)